

KRÁNITZ PÉTER PÁL

**GRÚZIA EU-CSATLAKOZÁSA AZ „ÜGYNÖKTÖRVÉNY”
ÁRNYÉKÁBAN ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSÁNAK
MAGYAR ELNÖKSÉGE**

GEORGIA'S EU-ACCESSION PATH IN LIGHT
OF THE “FOREIGN AGENT LAW” AND HUNGARY'S
EU-PRESIDENCY

Összefoglalás: 2024 májusában fogadta el a grúz parlament az „ügynöktörvény” néven elhíresült jogszabályt, melyet követően a Nyugat ösztüze zúdult a grúz kormány párra. Az Egyesült Államok szankciókat vetett ki a Grúz Álom parlamenti képviselőire, s Németország befagyasztotta Grúzia európai uniós csatlakozási folyamatát. A magyar kormány ezzel szemben támogatásáról biztosította a tbilisi kormányt és megvétózta az egységes európai uniós állásfoglalást Grúziával szemben. A csatlakozási tárgyalások megindításához azonban még az Európai Unió Tanácsának soros elnöksége is kevés lesz, Budapest csak alternatív támogatást tud nyújtani az EU-aspiráns kaukázusi államnak.

Kulcsszavak: Grúzia, Grúz Álom, európai uniós csatlakozási folyamat, Egyesült Államok, Németország, Európai Unió Tanácsa, EU-aspiráns állam

Summary: *In May 2024, the Georgian parliament adopted the law known as the “foreign agent law”, which was followed by a barrage of Western attacks on the Georgian ruling party. The US imposed sanctions on Georgian Dream parliamentarians and Germany effectively froze Georgia’s EU accession. The Hungarian government, on the other hand, has expressed its support for the Tbilisi administration and vetoed a unified EU statement of condemnation on Georgia. However, even the Presidency of the EU Council is not enough to launch accession negotiations, thus Budapest can only offer alternative support to the EU aspiring state.*

Keywords: *Georgia, Georgian Dream, Presidency of the EU Council, United States, Germany, EU aspiring state*

Civil szféra és szuverenitás Grúziában

2024. május 28-án fogadta el a grúz parlament az „ügynöktörvény” néven elhíresült [Külföldi Befolyás Átláthatósága Törvényt](#), amely kötelezi a grúz civil szervezeteket és sajtótermékeket, hogy amennyiben költségvetésük több mint 20 százalékát külföldi források fedezik, regisztrálják magukat a hatóságoknál, mint „külföldi érdekeket szolgáló szervezet”. A regisztrációköteles szervezetek továbbá kötelesek honlapjukon nyilvánossá tenni éves pénzügyi nyilatkozatukat – melyhez eddig nem volt hozzáférése sem a nyilvánosságnak, sem a hatóságoknak. Ha az érintett szervezetek mindezt elmulasztják, 25 ezer lari, vagyis több mint 900 dollárnak, avagy 3,3 millió forintnak megfelelő összegű pénzbírsággal sújtják őket.

A törvény elfogadását hosszas társadalmi vita előzte meg. Első tervezetét 2023 februárjában terjesztette a kormánypártból kivált Halhisz Dzala (Nép Ereje) párt a törvényhozás elé, ám abban még „külföldi érdekeket szolgáló ügynökként” való regisztráció szerepelt. E szóhasználat, valamint a külföldi forrásból működő szervezetek listázására irányuló politikai törekvés bizonyos párhuzamot mutatott egy hasonló, sokak által kritizált [oroszországi szabályozással](#) és nyelvezetével. A 2012-ben elfogadott, majd azóta sokszorosan módosított, az Orosz Föderáció területén érvényes jogszabály „külföldi ügynökként” (иностранный агент) határozza meg a külföldi anyagi támogatást élvező, illetve külföldi „befolyás alatt álló” szervezeteket, médiumokat, sőt, egyéneket is. Az oroszországi törvény azonban nem határozza meg a külföldi támogatás mértékét, a költségvetés akár 1-2 százalékát biztosító külföldi forrás is szankciókat vonhat maga után, amelyek nem merülnek ki a pénzbírságban, de akár a szervezetek működését súlyosan korlátozó [intézkedéseket](#) is tartalmazhatnak – tehát a szóhasználaton túl, hatásait tekintve, nehezen összemérhető a grúz jogszabállyal. Utóbbinak célja ugyanis az átláthatóság, ami egy alapvető demokratikus érték, míg előbbié a civil szféra korlátozása. Grúziában a világ egyik legszabadabb jogi környezete fogadja a civil szervezeteket és az azokat pénzelő donorokat, ám amennyiben e szervezetek aktív szerepet vállalnak Grúzia belpolitikájában, s a döntéshozatalra való befolyásszerzés ambíciójával élnek, s mindez idő alatt idegen szervezetek és államok befolyása alatt állnak, az súlyos kérdéseket vet fel Grúzia szuverenitásával kapcsolatban. Az új jogszabály által előírt pénzügyi nyilatkozattétellel felálló transzparencia nem korlátozza, csupán átláthatóbbá teszi e szervezetek működését.

A törvénytervezet, mindazonáltal, jelentős társadalmi ellenállást váltott ki – ezek [vonultak](#) utcára Tbilisziben, hogy visszavonását követeljék, mialatt a kormánypárti és ellenzéki képviselők vitája dulakodásba fordult a parlamentben. Grúzia euroatlanti partnerei is ellenérzésüknek adtak hangot. Josep Borrell, az EU külügyi főképviselelője [kijelentette](#), ha a törvényt elfogadják, annak súlyos következményei lesznek Grúzia európai uniós csatlakozási folyamatára. Az Amerikai Egyesült Államok tbiliszi nagykövetsége pedig az ország euroatlanti integrációjával kapcsolatos kötelezések [adott hangot](#). A nyomásnak engedve a tervezetet 2023 márciusában végül levették a törvényhozás napirendjéről, a civil szervezetek grúziai működésével kapcsolatos vita azonban nem szűnt meg.

Grúziában ugyanis mintegy 26.000 bejegyzett civil szervezetet [tartanak nyilván](#) – tehát minden 143. állampolgárra jut egy NGO a 3,7 millió lakosú országban, ami világszinten kiugróan magas szám –, bár nem tudni, ezek közül mennyi lehet aktív. Nikoloz Szamharadze, a grúz parlament külügyi bizottságának elnöke [szerint](#) a grúziai nem kormányzati szervezetek 90 százalékának költségvetését külföldi források biztosítják, melyeket a hatóságok számára ismeretlen formában és ismeretlen célokra költenek el. Az Európai Unió diplomáciai szolgálata által utoljára 2021-ben frissített, *EU Roadmap for Engagement with Civil Society in Georgia* című kiadvány szerint a grúziai CSO-k (Civil Society Organisations) mindössze fele készít évi pénzügyi beszámolót és csupán 26%-a teszi azt közzé. Ezzel szemben a grúz kormányzat a világ legátláthatóbb költségvetése mellett működik – Grúzia évek óta első helyen áll az állami költségvetés átláthatóságát rangsoroló [világranglistán](#).

Bár a civil szféra Grúziában rendkívül sokrétű, társadalmilag hasznos munkát végez a vidékfejlesztéstől az oktatásig, a civil szervezetek politikai és kulturális szerepvállalása komoly feszültség forrása a grúz nyilvánosságban, melyet egyre több [kritika](#) von összefüggésbe a nyugati típusú demokráciákra jellemző, liberális politikai diskurzusok és szociokulturális folyamatok – mint a multikulturalizmust hirdető „kultúrharc” vagy az LMBTQ-lobbi – grúziai meghonosításával. Részben ez lehet az oka annak is, hogy 2008 és 2019 között 35-ről 20 százalékra csökkent a grúz lakosság körében a nem kormányzati szervezetekbe vetett bizalom a *Caucasus Research Resource Center* [közvéleménykutatása](#) szerint. Jellegzetes példa, hogy míg Grúzia több nemzetközi kutatás szerint is Európa „leghomofóbabb országa” – az európai átlag 37 százaléknál jóval nagyobb arányban, a lakosság 84 százaléka [tartja](#) mindig hibásnak az azonos neműek közötti szexuális kapcsolatot –, addig az amerikai National Endowment for Democracy, az ENSZ, és a holland állam támogatásából [fenntartott](#) Tbiliszi Pride évről-évre botrányba és erőszakba [fulladó](#) felvonulásokat tart a grúz fővárosban.

A Grúziát 2012 óta kormányzó Grúz Álom párt elsősorban a civil szféra és a politikai ellenzék szoros összefonódása miatt igyekszik átláthatóbbá tenni a szervezetek pénzügyeit. A túlnyomórészt amerikai és európai forrásokból táplálkozó nem kormányzati szervezetek és hírlapok ugyanis rendre a liberális ellenzékot támogatják a magát konzervatívnak valló kormánypárttal szemben – az Evropuli Szakartvelo (Európai Grúzia) párthoz köthető hírlapot, a Tabulát, például, a finn kormány [pénzeli](#), míg az amerikai National Democratic Institute női ellenzéki parlamenti képviselőket [támogat anyagilag](#). Különösen súlyos eset volt, amikor egy, az amerikai USAID által támogatott civil szervezet 2023 szeptemberében „forradalom szakértőket” hívott Szerbiából, hogy egy műhelytanulmány keretei között civil aktivistákat képezzenek sikeres polgári elégedetlenségi mozgalom szervezésére – az esetet a kormánypárt puccskísérletnek [nevezte](#).

Kelet és Nyugat között

A Grúz Álom-kormány nem kötelezte el magát maradéktalanul az euroatlanti geopolitikai agenda mellett, a földrajzi, történelmi és gazdasági realitásokat figyelembe véve a teljes elkötelezettség (*full-alignment*) helyett multivektorális külpolitika (*multi-alignment*) és pragmatikus, tranzakcionális kétoldalú kapcsolatrendszer fenntartását tűzte ki célul. Bár a kormány elkötelezett Grúzia EU- és NATO-csatlakozása mellett – mely elkötelezettséget épp a Grúz Álom második, abszolút parlamenti többség mellett folytatott kormányzása alatt, 2018-ban foglaltak bele az [alkotmányba](#) is –, szoros gazdasági-politikai kapcsolatokat ápol egy sor regionális és nemzetközi szereplővel, különösen Azerbajdzsánnal, Törökországgal és Kínával, illetve bizonyos tekintetben törekszik az Oroszországgal fenntartott gazdasági kapcsolatok normalizálására is.

Grúzia, a régióban egyedülálló módon, nem csupán az Övezet és Út Kezdeményezéshez csatlakozott, de 2023 júliusa óta stratégiai partnerségi megállapodás [szabályozza](#) a Kínával fenntartott kétoldalú kapcsolatait. A 2017 májusában [tető alá hozott](#) szabadkereskedelmi megállapodásnak köszönhetően évről-évre emelkedik a két ország közötti kereskedelem, s 2023-ban már Kína [volt](#) Grúzia negyedik legjelentősebb

kereskedelmi partnere. A gazdasági kapcsolatok tekintetében az első helyet mindazonáltal Törökország foglalja el – 2007 óta Grúzia legjelentősebb kereskedelmi partnere, a kétoldalú forgalom 2023-ban [megközelítette](#) a 3 milliárd dollárt. Ankara és Tbiliszi politikai kapcsolatait ugyancsak stratégiai partnerségi megállapodás szabályozza, s a felek újabban a kétoldalú védelmi együttműködésre való nyitottságuknak is [hangot adtak](#).

Grúzia energiabiztonságát jelentős részben Azerbajdzsán garantálja – 2022-ben a grúz gázimportok közel 80%-át a kaszpi ország [biztosította](#). Mióta azonban az azeri gázipar betört a jóval magasabb árszínvonalon működő európai piacokra, csökkent a Grúziába exportált gáz mennyisége, amit csak orosz exporttal lehetett pótolni. Míg 2022-ben Grúzia földgázimportjának 18,4 százalékát biztosította Oroszország, addig 2023-ban már 21,5 [százalékát](#). A földrajz és a történelem, ugyanis, ellentétben a külpolitikával, nem változik a kormányokkal. A több mint két évszázados együttélés eredménye, többek között, hogy a grúz bor, Grúzia ötödik legnagyobb exportterméke, Oroszországban a legnépszerűbb. Összesen mintegy 32 ezer Grúziában bejegyzett vállalat [tulajdonosa](#) orosz állampolgár, köztük a grúz exportok több mint tíz százalékát biztosító JSC RMG réztermelő vállalat, vagy az áramszolgáltatást kizárólagosan biztosító JLC Telasi.

Oroszország és Grúzia között, mindazonáltal, a 2008. augusztusi háború óta nincsenek diplomáciai kapcsolatok, a gazdasági együttműködésen túl a leglazább politikai szál sem köti egymáshoz a két felet – az oszétiai és abháziai konfliktusrendezés sem kétoldalú tárgyalások, hanem a Geneva International Discussion keretei közt, Genfben, az ENSZ, az EU és az EBESZ égisze alatt [zajlik](#). A politikai párbeszéd kilátásai tovább csökkentek az Ukrajna elleni orosz agresszió következtében, miután Grúzia 2022 márciusában hivatalosan is kérelmezte csatlakozását az Európai Unióhoz. Bár az ukrajnai háború árnyékában az Európai Unió „újra [felfedezte](#) a geopolitikát”, s új lendületet adott a bővítéspolitikának, Grúziával szemben hamar életbe léptek a Nyugat-Balkánon már korábban tapasztalt hátráltató, a bővítéspolitikát hiteltelenítő tényezők, a tagjelöltek szuverenitását potenciálisan sértő, az egyes tagállamok gazdasági-geopolitikai érdekei mentén megfogalmazott, jogállamisági köntösbe bujtatott politikai nyomásgyakorlás. Ennek kicsúcsosodásaként értelmezhető, amikor az Európai Tanács 2022 júniusában Grúziától [megtagadta](#) a tagjelölti státuszt, mialatt Ukrajnának és Moldovának megadta. Bár végül 2023 decemberében Grúzia [elnyerte](#) a tagjelöltséget, a csatlakozási tárgyalások már azelőtt zátonyra futottak, hogy megkezdődtek volna.

Grúzia EU-csatlakozása és a magyar Tanács-elnökség

Az „ügynöktörvény” elfogadását követően ugyanis a Nyugat ösztüze zúdult a grúz kormányra. Az Amerikai Egyesült Államok beutazási korlátozással [sújtotta](#) a Grúz Álom párt bizonyos tagjait és családtagjaikat, összesen több tucat embert, illetve a washingtoni adminisztráció jelezte, a „demokráciaellenes” grúziai folyamatok miatt újraértékeli kapcsolatát Tbiliszivel. Ezutóbbi folyamatnak eredményeképpen 2024. július elején Washington „meghatározatlan időre [elnapolta](#)” a Grúziába tervezett közös

amerikai-grúz, Noble Partner hadgyakorlatot. További szankciókat helyezett kilátásba az amerikai Európai Biztonsági és Együtműködési Bizottság elnöke, Joe Wilson republikánus kongresszusi képviselő által [előterjesztett](#) *Mobilizing and Enhancing Georgia's Options for Building Accountability, Resilience, and Independence Act*, röviden MEGOBARI Act törvénytervezet is.

Az Egyesült Államok azonban az ostorcsapások mellett a mézesmadzag technikáját is alkalmazza. A MEGOBARI tervezet ugyanis egy sor kedvezményhez is juttatná Grúziát, amennyiben a kormánypárt politikája „jelentős és tartós előrelépést mutat a demokrácia visszaépítése irányában”, amelynek minimumaként az októberi választásokat megelőző „kiegyensúlyozott környezet” biztosítását, illetve a tisztességes és szabad választásokat határozta meg. Bár e feltételrendszer rendkívül absztrakt elvárásokat támaszt a kormánypárt elé – kezdve a párt önnön politikaifilozófiai elveitől való diszkurzív visszakozással –, a Grúz Álom vélhetőleg akkor sem tudna megfelelni az elvárásoknak, ha akarna.

Az *European Union External Action*, az EU diplomáciai szolgálata, a teljes EU nevében, már a tervezet újbóli előterjesztése másnapján [elítélte](#) a jogszabályt, majd a törvény elfogadását követően [előterjesztett](#) egy szankciócsomagot a Külügyek Tanácsa elé, amely többek között pénzügyi segélyek visszavonásával és vízumkorlátozásokkal sújtotta volna Grúziát és a kormánypárt tagjait. Németország tbilisi nagykövete, Peter Fischer [kijelentette](#), Berlin egészen addig blokkolni fogja a Grúziával létesítendő csatlakozási tárgyalások megkezdését, amíg a kormány nem vonja vissza a vitatott törvényt. A patthelyzetet, miszerint Grúzia csatlakozási folyamata zátonyra futott, végül 2024 júniusában az Európai Bizottság is [megerősítette](#), s megvont Grúziától 30 millió euró értékű haderőfejlesztési támogatást.

Az Európai Unió egységes elítélő nyilatkozatát Grúziával szemben végül Magyarország [vétózta](#) meg. A magyar álláspont ugyanis jelentősen eltér a Németország által fémjelzett európai fősodorétól. Orbán Balázs, a magyar miniszterelnök politikai igazgatója [kijelentette](#), a magyar kormány célja nem „megvétózni Grúzia Külföldi Befolyás Átláthatósága Törvényét, hanem EU-szerte hasonló törvények beiktatásának szorgalmazása! A szuverenitás védelme a kéretlen külföldi befolyással szemben nem fenyegetés, hanem a demokrácia feltétele – erről szól a törvény, s ahelyett, hogy elítélné, az EU talán jobban tenné, ha követné a példáját.” Az amerikaival ellentétben a magyar kormány nem demokráciaellenesnek, hanem épp demokratikusnak tekinti a vitatott jogszabályt, hiszen a civil szféra átláthatóságát igyekszik biztosítani, s a transzparencia alapvető demokratikus érték.

A két ellentétes értelmezés közötti teljes disszonancia nem lehet pusztán kognitív folyamatok eredménye, nyilvánvaló politikai motiváció áll a Grúziával szembeni nyugati szankciók mögött. A Grúziába áramló külföldi támogatások és segélyek elsőszámú forrása ugyanis az Európai Unió és azon belül Németország – áll az *External Aid to Georgia* legutóbbi, 2020. évi [jelentésében](#). Az európai uniós pénzek túlnyomó többsége azonban nem szociális vagy vidékfejlesztési területekre, hanem a jogállamiság és a demokratikus kormányzat fejlesztését célzó projektekbe [áramlott](#). Az USA 1992-2020 között 4,3 milliárd dollárt [fektetett](#) Grúziába, így a Szovjetunió összeomlása óta eltelt időszak tekintetében a kaukázusi állam vált az egy főre jutó amerikai támogatások

egyik legnagyobb kedvezményezetté világszerte. A dollármilliárdokban mérhető, szabad tőkeáramlás átláthatósága látszólag nem áll sem az európai hatalmak, sem az Egyesült Államok érdekében.

A magyar kormány is elkötelezett a közös európai értékek – mint a béke, a szabadság, biztonság és demokrácia – mellett. Elítéli azonban a tagállamok és a tagjelölt országok szuverenitását, belső cselekvési szabadságát sértő, ideológiai és/vagy politikai-gazdasági érdekek mentén történő befolyásolási kísérleteket. Az Európai Unió hibát követ el, amikor túlzott módon beavatkozik a tagállamok belügyeibe – mi sem bizonyítja ezt jobban a Brexitnél, az Egyesült Királyság kilépésénél az Európai Unióból. Hasonlóan súlyos hibát követ el, amikor politikai-ideológiai nyomásgyakorlás eszközévé alacsonyítja a bővítéspolitikát. Az Európai Unió Tanácsának soros magyar elnöksége (2024. július – december) során ezért a magyar kormány mindent [el fog követni](#), hogy a bővítéspolitikára újra az Európai Unió legsikeresebb projektjeként lehessen tekinteni, hogy a csatlakozási folyamatot kiegyensúlyozott, érdemeken alapuló feltételrendszerhez kössék és ne fordulhasson elő még egyszer, hogy egyes tagjelöltek, bár teljesítettek az egyes klaszterekben és fejezetekben előírt elvárásokat, évekig az Európai Unió küszöbén [vesztegeljenek](#) az aktuálpolitikai viták fogságában. A magyar elnökség ezért továbbra is a [koppenhágai kritériumok](#) alapján tekint az egyes tagállamok csatlakozására, vagyis a demokráciát, a jogállam és az emberi jogok érvényesülését garantáló intézmények stabilitása, a kisebbségi jogok tiszteletben tartása és védelme; működő piacgazdaság és képesség az Unión belüli versenyviszonyokkal és piaci erőkkal való megbirkózásra; a tagsággal járó kötelezettségek teljesítésére való képesség, valamint a politikai, gazdasági és monetáris unió célkitűzéseinek vállalása alapján.

Mindez igaz Grúziára is. A bővítéspolitika egyike az Európai Unió azon közös külpolitikai prioritásainak, amelyek szükségszerűségében többé-kevésbé egyetértés uralkodik a tagállamok között, ezért is ellenzi a magyar elnökség Grúzia csatlakozási folyamatának Németország általi, önkényes befagyasztását és a Grúzia szuverenitását sértő európai és amerikai politikai nyomásgyakorlást. A grúz kormány európai partnereit megszégyenítő mértékben tett eleget az európai közösség gazdasági-politikai normáinak meghonosításában – többek között épp a sokat emlegetett korrupció tekintetében, hiszen 2018 óta öt, 2022 óta három pontot javított a [Transparency International Corruption Perceptions Indexén](#) elfoglalt helyén, s jelenleg a lista 49. helyén áll – jócskán megelőzve Máltát és hazánkat is. Amennyiben az Európai Unió el akarja kerülni, hogy bővítéspolitikája elveszítse maradék hitelét is nyugat-balkáni és kelet-európai partnerei előtt, vissza kell térnie az érdemeken alapuló, kiegyensúlyozott, a szigorúan a koppenhágai kritériumokra épülő bővítéspolitikához, és meg kell nyitnia a csatlakozási tárgyalásokat Grúziával.

Következtetések

Magyarország rendkívüli körülmények között vette át az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét 2024 júliusában. A második világháború óta nem látott, véres háború dúl az Unió és Magyarország közvetlen szomszédságában, amely nem csupán biztonsági

kockázatokkal, de súlyos gazdasági válsággal is sújtja a közösséget. A magyar elnökség ráadásul az európai parlamenti választásokat követő politikai átmenet, az új törvényhozás és az új bizottság felállása időszakában kénytelen vezetni a Tanács működését, melyet tovább korlátol a nyári és a karácsonyi szünetek során kieső időszak, így az elnökségnek mérsékelt lehetősége lesz a jogalkotói folyamatok mielőbbi keresztülvitelére. Bár az októberben összeülő új Európai Parlament eleinte az új Bizottság összetételével lesz elfoglalva, a Tanács munkája maradéktalanul halad az elnökség által kijelölt mederben. Júliustól decemberig 318 formális és informális találkozót [hoz tető alá](#) Magyarországon, Belgiumban, Franciaországban, Luxemburgban és Montenegróban, illetve a digitális térben, melyek közül több tucatnyi fogja érinteni a bővítéspolitikát.

A magyar elnökség nem teheti semmissé Németország vétóját, ezért Grúzia csatlakozási tárgyalásainak megkezdése várat magára. Amit azonban megtehet, az az, hogy eleget tesz a [Programjában](#) meghatározott céloknak, s a hét prioritás egyikeként az érdemeken alapuló, konzisztens bővítéspolitikát fog képviselni, hogy a döntéshozatali folyamatok napirendjén tartja Grúzia csatlakozásának kérdését, illetve elhívja grúz partnereit minden olyan fórumra, melyeken az európai integráció, a Keleti Partnerségben történő gazdasági-politikai együttműködés, a vízumliberalizáció, és más, a csatlakozási folyamat előrehaladását elősegítő területeken történnek egyeztetések, úgy mint az Európai Politikai Közösség 2024 novemberében esedékes, magyarországi csúcstalálkozója.

MKI ELEMZÉS

A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Magyar Külügyi Intézet, 2024.

Szerző:

KRÁNITZ PÉTER PÁL

Lektorálta: **VASS ÁGNES**

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2024.18>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.